

تأثیر انواع اشتباه در قتل عمد و بررسی تطبیقی رویکرد قانونگذار در قانون مجازات اسلامی جدید و قانون سابق

تالیف

محمد رضا پاکیزه

سید محسن اسماعیلی

انتشارات قانون یار

۱۳۹۷

سرشناسه	پاکیزه، محمدرضا، ۱۳۶۵ -
عنوان قراردادی	ایران، قوانین و احکام Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	تأثیر انواع اشتباه در قتل عمد و بررسی تطبیقی رویکرد قانونگذار در قانون مجازات اسلامی جدید و قانون سابق / تألیف محمدرضا پاکیزه، سید محسن اسماعیلی.
مشخصات نشر	تهران: انتشارات قانون یار، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	۱۶۴ص.
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۶۰۵۵-۴۶-۸
وضعیت فهرست نویسی	فیا
موضوع	قتل عمد -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	Murder -- Law and legislation -- Iran
موضوع	قتل -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	Homicide-- Law and legislation -- Iran
موضوع	حقوق جزا -- ایران
موضوع	Criminal law -- Iran
شناسه افزوده	اسماعیلی، سیدمحسن، ۱۳۶۸ -
زده بندی کنگره	۱۳۹۷ پ ۵۲/۲ KMHy
زده بندی دیویی	۳۳۵/۵۵۰۲۵۲۳
شماره کتابشناسی ملی	۵۲۰۲۳

انتشارات قانون یار

تأثیر انواع اشتباه در قتل عمد و بررسی تطبیقی رویکرد قانونگذار

در قانون مجازات اسلامی جدید و قانون سابق

تألیف: محمد رضا پاکیزه، سید محسن اسماعیلی

ناشر: قانون یار

ناظر فنی: محسن اسماعیلی

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۷

شمارگان: ۱۱۰۰ جلد

قیمت: ۲۳۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۰۵۵-۴۶-۸

مرکز پخش: تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید، پلاک ۹۲

تلفن: ۶۶۹۷۳۹۶۰ - کتابفروشی رسولی (چراغ دانش سابق)

فهرست مطالب

۱۱	پیشگفتار.....
۱۳	فصل نخست.....
۱۳	طرح تحقیق و تعاریف مفهومی.....
۱۳	مبحث اول: طرح تحقیق.....
۱۴	مقدمه.....
۱۷	مبحث دوم: تعاریف مفهومی واژگان اصلی.....
۱۸	گفتار اول: واژگان اصلی.....
۱۸	بند اول: اشتباه.....
۲۰	بند دوم: قتل.....
۲۰	الف: مفهوم لغوی قتل.....
۲۰	ب: مفهوم اصطلاحی قتل.....
۲۱	بند سوم: تعریف عمد.....
۲۶	گفتار دوم: رابطه بین واژگان اصلی و ارکان ارتباط.....
۲۶	بند اول: رابطه اشتباه با جهل.....
۲۶	الف: تعریف جهل.....
۲۸	ب: انواع جهل.....
۲۸	۱- جهل بسیط.....
۲۹	۲- جهل مرکب یا اشتباه.....
۳۱	بند دوم: رابطه اشتباه با شبهه.....
۳۳	بند سوم: رابطه اشتباه با خطا.....
۳۳	الف: تعریف خطا.....
۳۵	ب: اقسام خطا.....
۳۶	۱- بی احتیاطی:.....
۳۶	ج: هم گرایي یا واگرایی اشتباه با خطا.....
۳۷	بند چهارم: رابطه اشتباه با انفاق.....

۳۹	گفتار سوم: انواع اشتباه
۳۹	بند اول: اشتباه حکمی
۴۱	الف: اشتباه در حکم جزایی
۴۲	ب: اشتباه در حکم غیر جزایی
۴۳	بند دوم: اشتباه موضوعی
۴۶	الف: اشتباه در کیفیات مشدده جرم
۴۹	ب: اشتباه در موضوع جرم

فصل دوم ... ۵۳

۵۳	اشتباه قابل قبول: مؤثر در قصاص
۵۳	مبحث اول: مهدور الدم در حقوق ایران
۵۳	گفتار اول: قبل از پیروزی انقلاب اسلامی
۵۵	گفتار دوم: بعد از پیروزی انقلاب اسلامی
۵۵	بند اول: قانون مجازات اسلامی سال ۱۳۵۷
۵۷	بند دوم: قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۶۱
۵۹	مبحث دوم: ارتکاب قتل به اعتقاد مهدور الدم بودن مقتول
۶۳	گفتار اول: نظریه رفع قصاص
۶۷	گفتار دوم: نظریه اعمال قصاص

فصل سوم ... ۶۹

۶۹	اشتباه قابل قبول یا مؤثر در مسئولیت قاتل عمد در حقوق ایران
۶۹	مبحث اول: اشتباه در مهدور الدم بودن مقتول
۷۳	گفتار اول: اشتباه در هویت یا شخصیت
۸۱	گفتار دوم: اشتباه در هویت و شخصیت در حقوق بین الملل
۸۹	مبحث دوم: اشتباه در قتل ناشی از امر آمر قانونی
۹۳	گفتار اول: اشتباه آمر و مأمور در مجاز بودن قتل
۱۰۷	گفتار دوم: در صورت علم آمر و جهل مأمور به غیر قانونی بودن دستور
۱۰۷	بند اول: نظریه مسئولیت مأمور

۱۰۸	بند دوم: نظریه رعایت ظواهر قانونی
۱۱۱	مبحث سوم: اشتباه در شرایط عینی عوامل موجهه دیگر
۱۲۳	گفتار اول: دیدگاه‌های عینی گرا و غیر قابل قبول بودن اشتباه در دفاع ظاهری
۱۲۳	الف: دیدگاه عینی گرا محض
۱۲۶	ب: دیدگاه عینی ترکیبی (HYBRID OBJECTIVE THEORY)
۱۲۹	گفتار دوم: دیدگاه‌های ذهنی گرا و قابل قبول بودن اشتباه در دفاع مشروع ظاهری

فصل چهارم ۱۳۳

۱۳۳	اشتباه مثر در مسئولیت کیفری و قصاص در قانون مجازات اسلامی سال ۱۳۹۲
۱۳۳	مبحث اول: اشتباه در هویت موثر در قصاص
۱۳۴	گفتار اول: سابقه قانونگذاری
۱۳۵	گفتار دوم: بررسی ماده ۱۳۳ و مقایسه آن با سوابق قانونی
۱۳۶	مبحث دوم: ایرادات وارده بر رویکرد جدید قانون گذار (تحلیل مواد ۳۰۲ و ۳۰۳)
۱۴۲	گفتار اول: عدم تضمین کافی نسبت به تکلیف مثبت دولت‌ها در حمایت از شهروندان
۱۴۸	گفتار دوم: عدم رویکرد افتراقی قانونگذار نسبت به مرتکبان اشتباه در قتل

نتیجه گیری ۱۵۱

فهرست منابع ۱۵۹

۱۵۹	الف) کتب عربی مرجع
۱۶۱	ب) کتب فارسی
۱۶۴	ج) رساله‌های کارشناسی ارشد و دکتری و مقالات
۱۶۴	د) فرهنگ‌های لغت

پیشگفتار

با توجه به اینکه رویکرد قانونگذار در خصوص پذیرش یا عدم پذیرش اشتباه در قتل می تواند حیات شهروندان را تحت تاثیر قرار دهد و به لحاظ اهمیت موضوع و تغییر رویکرد قانونگذار در قانون مجازات اسلامی جدید و محدودیت پذیرش اشتباه در قتل و نظر به اینکه در مواد جدید التصویب خلاء تحقیقاتی وجود دارد و در تحقیقات قبلی که با توجه به قانون مجازات سابق نگارش شده اختلاف نظر و تشتت آراء ملاحظه می شود. هدف این پژوهش این است که اشتباه قابل قبول و غیر قابل قبول در رفع مسئولیت کیفری در حقوق ایران و شناسایی اهداف قانونگذار در تغییر رویکرد قانونگذاری در خصوص قتل ناشی از اشتباه را تبیین کند. بنابراین روش توصیفی-تبلیی را برای پرداختن به موضوع انتخاب شده و اطلاعات لازم از کتب حقوقی، فقهی، مقالات علمی و مجموعه قوانین جمع آوری و همچنین به رویه قضایی نیز توجه شده و بعضی از آراء که در این زمینه صادر شده مورد تحلیل قرار گرفته است. پس از جمع آوری اطلاعات لازم به تبیین رویکرد جدید قانونگذار پرداخته و نکات مثبت و منفی شناسایی شده است و به این نتیجه گیری کلی رسیدیم که هر چند انتقادات وارده و افکار عمومی سبب تغییر رویکرد قانونگذار در خصوص پذیرش بعضی از انواع اشتباه در قتل شده ولی قانونگذار بین دو گروه از افرادی که عملشان از ابتدا مجاز بوده و مرتکب اشتباه شده اند، با گروهی که از ابتدا عملشان غلط بوده است هیچ تمایزی ایجاد نکرده است و از این جهت رویکرد قانونگذار مواجه با اشکال است که توصیه ما در اصلاحات بعدی قانونگذاری این مشکل مرتفع گردد.